

حمایت‌های مالی که تحت عنوان وام به کارآفرینان داده می‌شود، چقدر اجرایی می‌شود؟

بن بست ضامن برای کارآفرینان

به‌ناز مقدسی | اگر متقاضی گرفتن وام تا سقف صد میلیون تومان هستید باید ۲۰ ضامن با گواهی کسر از حقوق شما را حمایت کنند! این شرایطی است که در جهت حمایت مالی به کارآفرینان داده می‌شود. واقعیت این است که خیلی از مردم در طول زندگی‌شان به فکر گرفتن وام از بانک‌ها و موسسات افتاده‌اند اما شرایط سختی که پیش‌روی متقاضیان وام قرار می‌گیرد، معمولاً آنها را به دردرس افتادن باز می‌دارد، چراکه پیدا کردن ضامن برای گرفتن وام سخت‌ترین مرحله کار است. البته ناگفته نماند که بدقولی برخی از وام‌گیرنده‌ها در بازپرداخت اقساط‌شان قوانین و شرایط اخذ وام را نسبت به سال‌های گذشته سخت‌تر کرده است.

یکی از برنامه‌هایی که به صورت جدی در دستور کار دولت یازدهم قرار گرفت کاهش بیکاری، رونق اقتصادی و بهبود وضعیت صندوقی با نام صندوق کارآفرینی امید برای حمایت مالی قرض الحسنه از کسب و کارهای کارآفرینان بود تا نقش خود را برای اشتغال‌زایی ایفا کند

عبرضاً یکی از همان کسانی است که از شرایط اخذ وام دل‌پری دارد و هر بار شرایط بانک‌ها و موسسات مختلف را بررسی کرده به بن‌بست ضامن

خورده است. «همیشه به هر کسی رو ندادند، بعدش هم مگر چقدر کارمند رسمی با گواهی کسر از حقوق توافق‌ام و اطرافیان یک نفر پیدا میشن که تازه اگر هم پیدا بشن حاضر باشن ضمانت رو بکنن. برای گرفتن وام به خیلی از بانک‌ها و موسسات سر زدم و دیگه کاملاً ناامید شدم. فکر می‌کنم باید برم سراغ این بازاری‌های پولداری که نزول میدن به مردم و قید این مدل وام گرفتن پرپیچ‌وخم رو بزنم». بدون شک برای زهره هم که می‌خواهد در رابطه با این موضوع یا او صحبت کنم، وام گرفتن مثل شاخ غول را شکستن است. روایت زهره هم مثل همه کسانی که پشت صف‌های طولانی گرفتن وام ایستاده‌اند، همانقدر سخت است: «همه شرایط گرفتن وام رو دارم و الان فقط یک ضامن کم دارم. میگن ضامن نداری می‌تونی سند خونه بزاری. این راه‌حل سخت‌تر از پیدا کردن ضامن، اگه خونه داشتم

و سندی در کار بود، اصلاً نیاز به وام نداشتم. همه این بدبختی‌ها برای این که خونه ندارم و برای جور کردن پول اجاره خونه باید کار کنم.»

شیمیا هم ۲۴ ساله است و دیگر نای به بن بست خوردن وام و ضامن‌ها را ندارد و به کل قید وام را زده: «خیلی از همکاری‌ها من وام گرفتن از وام خرید خونه، تعمیرات و ماشین بگیر تا وام‌های خوداشتغالی ولی نمی‌دونم چرا من نمی‌تونم شرایط گرفتن وام رو داشسته باشم. هر چیزی هم که جور بشه باز یک چیزی تو پرونده‌ام کمه. الانم گیر اینم که ضامنم حاضر نیست گواهی کسر از حقوقش رو بیاره برای بانک. گواهی کسر از حقوق هم واجبه چون مثلاً اگه وام‌گیرنده قسط‌هاش رو پرداخت نکنه، وام‌دهنده با این گواهی اجازه داره از حقوق ضامن کم کنه و پول وام‌های ریزودرشت تنها

زمان‌شان را از دست داده‌اند نشان می‌دهد. شرایط گرفتن وام برای خیلی‌ها سخت است. وامی که هر کسی برای گرفتن آن درخواست می‌دهد، قطعاً زخمی در زندگی‌اش دارد و به قول معروف می‌خواهد پولش را به زخم زندگی‌اش بزند.

با این حال بار روی کار آمدن دولت یازدهم یکی از برنامه‌هایی که به صورت جدی در دستور کار مسئولان قرار گرفت کاهش بیکاری، رونق اقتصادی و بهبود وضع صندوقی با نام صندوق کارآفرینی امید برای حمایت مالی قرض الحسنه از کسب و کارهای کارآفرینان بود تا نقش خود را برای اشتغال‌زایی ایفا کند.

با این تفاسیر شرایط گرفتن این وام دو روی یک سکه است؛ یک روی آن همان شرایط و مراحل است که تعداد زیادی از مردم را پشت درهای بسته‌اش نگه می‌دارد

عکس‌ها: نسیم اعتمادی / شهرود

الفبای کارآفرینی را در باییم

امجدتی بیگدلی | دبیر کل جامعه اسلامی کارآفرینان کشور

که بتواند ایجاد اشتغال کند. صنعت گردشگری، صنعت، صنعت خدمات اینها الفبای کارآفرینی هستند و با قوانین اصلاح‌شده سهیل دولت به حمایت آنها بیاید. گاه‌ها اختلاف‌نظرهایی به وجود می‌آید که تسهیلات اشتغال در اختیار کارآفرینان جدید قرار بگیرد یا در اختیار کسب و کارهایی که چندساله یا با گرفتن شان گذشته است. به اعتقاد من هر دو اینها در نهایت یک خروجی دارند و فرقی نمی‌کند تسهیلات به کدام یک تعلق بگیرد. کسب و کاری که در مسیر فعالیت به مشکلاتی برخورد کرده با این تسهیلات می‌تواند نیروهای جدیدی را وارد چرخه خود کند. کارآفرینی جدید نیز می‌تواند با انگیزه بیشتری وارد چرخه اقتصاد شود و تاثیرگذاری خود را داشته باشد. در واقع هر کدام به نوبه خود می‌توانند اثرگذاری خود را داشته باشند. اگرچه برخی اوقات مبالغ این تسهیلات چشمگیری نیست اما همین مبالغ پایین هم می‌توانند در صنایع خانگی و دستی که به هزینه کمتری نیازمند هستند، جواگو باشد، البته در همین حد و اندازه نیز می‌تواند در اشتغال مفیدفایده باشد. دولت هم در زمینه اشتغال، طرح بنگاه‌های زودبازده را اجرایی کرد که به تناسب طرح‌هایی که در راستای اشتغال اجرایی می‌شوند، از گستردگی بیشتری برخوردار بود، البته مانند اکثر طرح‌ها نقاط ضعفی نیز داشت. ما در حیطه اشتغال نیازمند طرح‌های گسترده با برنامه‌ریزی دقیق تر هستیم، ما نیازمند اشتغال مولد هستیم.

متأسفانه اقتصاد حال حاضر با رکودی روبه‌رو است که بازتاب خیلی از مسائل است؛ مسائلی که نمی‌توان به یک عامل آن را مرتبط دید، البته یکی از مشکلات مشهود اقتصاد، قوانین بسیار پیچیده، یک‌طرفه و منقبتی در قانون کار، در قانون بیمه تأمین اجتماعی، سازمان‌های مالیاتی و... است؛ قوانینی که رجمی به کارآفرین نمی‌کنند. کارآفرینی نیازمند حمایت است تا بتواند جان تازه‌ای بگیرد. اگر تسهیلاتی برای کارآفرینی در نظر گرفته می‌شود باید راهکارهای موثری برای بازپرداخت آن در نظر گرفته شود تا مشکل کارآفرین چندبرابر نشود. در اکثر جوامع این حمایت‌ها و تسهیلات در نظر گرفته شده است و توانسته‌اند به توسعه برسند. البته باید گفت کارآفرینی نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتری دارد و به نظر نمی‌رسد با وام صد میلیونی بتوان جان تازه‌ای به کسب و کاری داد، چون شرایط فعلی اقتصاد این اجازه را نمی‌دهد. در زمینه تسهیلات باید بروگرایی‌ها کاهش بیابند و بهره‌بردن از آن برای همه سهیل باشد. برای رسیدن به نتیجه مطلوب در این نوع از سرمایه‌گذاری‌ها باید با برنامه و حساب‌شده پیش رفت. به اعتقاد من باید سامانه‌ای راه‌اندازی شود، از کارآفرینان عرصه‌های مختلف ثبت نام صورت بگیرد و بی‌هیچ تبعیضی افرادی که حایز شروط در نظر گرفته شده‌اند بتوانند از تسهیلات استفاده کنند. صنعت، خدمات، تولید الفبای کارآفرینی هستند؛ هر جایی

ارزش افزوده بیافرینیم

محسن صفایی‌فرهانی | کارشناس اقتصادی

بخشی از رشد اقتصادی در هر جامعه‌ای به میزان ارزش افزوده‌ای که در تولید ایجاد می‌شود، ارتباط دارد. در بسیاری از کشورها سهم قابل توجهی از این رشد به میزان بهره‌وری نیروی کار ربط دارد، در حال حاضر بهره‌وری نیروی کار در ایران منفی است. اگر به برنامه چهارم رجوع کنید، مشاهده می‌کنید پیش‌بینی شده بود ۳ درصد از رشد اقتصادی از محل بهره‌وری باشد که باید با رشد بهره‌وری این ارزش افزوده ایجاد می‌شد، حال این که تا چه حد توانسته‌اند این موضوع را عملیاتی کنند، از دید من صفر است. هیچ بستر مناسبی برای رشد بهره‌وری در اختیار دولت و شبه‌دولتی‌هاست، قابل توجهی از اقتصاد کشور در اختیار دولت و شبه‌دولتی‌هاست، مکانیسم‌های انگیزشی لازم، کمتر فراهم می‌شود. کم‌این که در سال‌های ۹۲-۱۳۸۴ که کشور مطلقاً مشکل ارزی نداشت، مشکل تولید و ارتقای بهره‌وری در ایران حل نشد. در حالی که رشد میزان بهره‌وری نیروی انسانی یکی از پارامترهای تعیین‌کننده در اقتصاد اکثر کشورهای دنیا است که کارآفرینی و حمایت از آن یکی شک می‌تواند اقتصاد را در رسیدن به این بهره‌وری یاری کند. همیشه صحبت از ارائه تسهیلات به کارآفرینان برای اشتغال وجود داشته و هر دولت با توجه به برنامه‌های خود مبالغی را برای این تسهیلات در نظر گرفته است، البته باید گفت این بخش از اقتصاد نیازمند تسهیلات گسترده و برنامه‌ریزی شده است و با

مبالغ صد میلیون و خرد نمی‌توان به چشم‌انداز مدنظر رسید. به اعتقاد من سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت یعنی هدررفت سرمایه. هر بخش از چرخه اقتصاد را که در نظر بگیرید تنها سرمایه‌گذاری بلندمدت جواگو است. تنها در فعالیت‌های بلندمدت است که اشتغال به وجود می‌آید. منابع اختصاص یافته زمانی کارایی دارد و به اصطلاح عامه به درد بخور است که بتوانید آن را صرف سرمایه‌گذاری کنید و از طریق آن ارزش افزوده ایجاد شود، یعنی شغل به وجود بیاید و نیروی کار جذب کند. این که مبلغی در نظر گرفته شود که به عنوان مثال تنها کفاف خرید یک چرخ تراش را بدهد، کارگشا نیست، چون در بازده این مبلغ نیز مشکلاتی به وجود خواهد آمد، همچنین در تأمین هزینه‌های جاری کسب و کار نیز چالش‌هایی به وجود خواهد آمد. به اعتقاد من تجمع تسهیلات ارایه‌شده گرگشتر است، چون مبلغ درشتی به وجود می‌آید که می‌توان آن را در کسب و کارهایی قرار داد که مدتی است فعالیت می‌کنند و به دلیل شرایط اقتصادی با مشکلاتی روبه‌رو شده‌اند، تعدیل نیرو داشته‌اند و نیازمند نقدینگی هستند. تسهیلات با مبلغ کم ظاهر زیبایی دارند و دنباله‌رو طرح‌های پیشین می‌شوند که نتیجه دلخواه را نداشتند. یکی از نمونه‌های طرح بنگاه‌های زودبازده دولت هم که در نهایت ۲۵ هزار میلیارد تومان از جیب بانک‌ها رفت؛ طرحی برای اشتغال، بود.

توسعه کارآفرینی بازاری برای اشتغال

فاخره کاظمی | عضو انجمن زنان کارآفرین

داده‌اند، می‌تواند مفیدفایده باشد، البته نباید از نظر دور داشت که بهتر است شاخصه یا فاکتوری برای افرادی که می‌خواهند از این مزایا بهره ببرند، در نظر گرفته شود تا این سرمایه‌گذاری‌ها نتیجه‌بخش باشند. به اعتقاد من این تسهیلات اگر در اختیار بنگاه‌هایی که در حال بسته‌شدن هستند، قرار بگیرد می‌تواند نتیجه مثبت‌تر و عمیق‌تری بگذارد، چون این بنگاه‌ها مرحله اولیه را پشت‌سر گذاشته و به بازدهی رسیده‌اند، البته اگر بحران اقتصادی وجود نداشت، این تسهیلات بهتر بود در اختیار بنگاه‌های نوپا قرار می‌گرفت. در حوزه‌ای که من فعالیت می‌کنم بیشتر زنان در حوزه خدمات، کارآفرینی می‌کنند، البته باید تأکید کنم که در آمارهای جهانی نیز کارآفرینی در حوزه صنعت و تولید رقم کمتری نسبت به خدمات را به خود

شدم. شاید در نظر گرفتن وام برای کارآفرینی در جهت توسعه اشتغال باشد که البته مسیر درستی است، چون با حمایت از کارآفرینان می‌توان به این مقصود دست پیدا کرد. زمانی که کارآفرینی چرخه تولید خود را گسترش می‌دهد، خواه‌ناخواه به نیروی کار بیشتری نیاز پیدا می‌کند. اما متأسفانه چیزی که ما در میان کارآفرینان می‌بینیم این است که در حال تعدیل نیرو هستند. یکی از مشکلات این است که نیرو فارغ‌التحصیل شده اما آموزش لازم را ندیده است. هزینه و زمانی صرف آموزش این نیروها می‌شود برای همین بیشتر افرادی که در این عرصه فعالیت می‌کنند از نیروی دور کار استفاده می‌کنند تا بتوانند هزینه‌های شان را سر به سر کنند. وام‌های اشتغال بی‌شک برای افرادی که ابتدای راه هستند یا افرادی که به دلیل مسائل اقتصادی تولید خود را کاهش

یکی از مشکلاتی که در دریافت اکثر وام‌ها صدق می‌کند این است که وام به دست کسی که نیازمند است نمی‌رسد، بلکه نصیب کسی می‌شود که شرایط وام را دارد. ما ۸۰-۷۰ عضو داریم که برخی از آنها به وام ۱۰ میلیون تومانی یا بهره بالا نیز راضی هستند تا بتوانند از رکود خارج شوند. اکثر وام‌ها شرایط ضمانتی سختی دارند یا باید‌های پرداختی مشکلی دارند، برای همین افرادی که چنین شرایطی دارند می‌توانند از آنها بهره‌مند شوند. به اعتقاد من یکی از نکاتی که باید در آن، وام‌ها در نظر گرفت این است که کسب و کار با کسب و کار متفاوت است؛ یک کارآفرین می‌تواند با صد میلیون شروع به کار کند و برای کارآفرین دیگری این مبلغ کارگشا نباشد. خود من صاحب کسب و کار هستم، یک‌ساله در پی گرفتن وام دوندگی کردم و در نهایت نیز منصرف